

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

สตรีกลุ่มตัวอย่างทุกระดับอายุ การศึกษา และอาชีพ นิยมดูข่าวโทรทัศน์กันเป็นส่วนมาก รองลงมา คือนิยมฟังรายการเบาสมองจากวิทยุ และนิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ประชาชนิยมมากที่สุด สำหรับการอ่านนิตยสารนั้นเล็กน้อยและเป็นในลักษณะนาน ๆ ครั้ง ส่วนการชมภาพยนตร์โรงนั้นมีน้อยที่สุด ส่วนมากจะดูภาพยนตร์จากโทรทัศน์

สตรีที่มีการศึกษาสูง (ปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี) มีแนวโน้มในการเปิดรับสื่อมวลชนมาก โดยเฉพาะข่าวหนัก คือ ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง ข่าวธุรกิจ และสารคดี คือนิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันคุณภาพและอ่านนิตยสารการเมืองมากกว่าสตรีที่มีการศึกษาค่ำ

ปัจจัยส่วนบุคคลกับปัจจัยการสื่อสารของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ปัจจัยส่วนบุคคลหมายถึง อายุ การศึกษา และอาชีพ ส่วนปัจจัยการสื่อสารในที่นี้ หมายถึง การเปิดรับสื่อมวลชนประเภท วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์รายวัน

อายุกับการเปิดรับสื่อมวลชน สตรีทุกระดับอายุนิยมฟังวิทยุในปริมาณใกล้เคียงกัน แต่สตรีที่มีอายุต่างกันดูโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์รายวันมากน้อยต่างกัน คือ สตรีที่มีอายุมากดูโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพมากกว่าสตรีที่มีอายุน้อย ในทางตรงกันข้ามสตรีทุกระดับอายุอ่านนิตยสารค่อนข้างน้อย ความแตกต่างระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อมวลชนจะเห็นได้ชัดเจนในการเปิดรับเนื้อหาของสื่อแต่ละชนิด รวมทั้งประเภทนิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวัน กล่าวคือ สตรีที่มีอายุน้อยชอบเปิดรับรายการเบาสมองมากกว่า ในขณะที่สตรีที่มีอายุมากชอบเปิดรับรายการหนักสมองมากกว่า และสตรีส่วนใหญ่นิยมอ่านนิตยสารผู้หญิงมากกว่านิตยสารอื่น ๆ ยกเว้นสตรีที่มีอายุระหว่าง 20-24 ปี นิยมอ่านนิตยสารบันเทิงมากกว่า

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการเปิดรับสื่อมวลชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือสตรีที่มีอายุมากเปิดรับสื่อมวลชนสูงกว่าสตรีที่มีอายุน้อย แม้ว่าความสัมพันธ์จะไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานทั้งหมด ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า ทักษะและการเข้าถึงเนื้อหาของสื่อ นั้นขึ้นอยู่กับอายุ ประสบการณ์ และระดับการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชน สตรีทุกระดับการศึกษานิยมฟังวิทยุและดูโทรทัศน์มากกว่าสื่อชนิดอื่น โดยเฉพาะสตรีที่มีการศึกษาชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ส่วนสตรีที่มีการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี นิยมดูโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์รายวันปริมาณสูงกว่าสตรีในระดับอื่น ๆ เช่นเดียวกันกับการเปิดรับนิตยสาร สตรีที่มีการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรีจะเปิดรับเนื้อหา นิตยสารรวมทั้งประเภทหนังสือพิมพ์ ที่เป็นข่าวหนัก ส่วนสตรีที่มีการศึกษาระดับปานกลางนิยมอ่าน นิตยสารผู้หญิงมากที่สุด สตรีที่มีการศึกษาค่อนข้างต่ำจะนิยมอ่านนิตยสารบันเทิงมากกว่า

อาชีพกับการเปิดรับสื่อมวลชน สตรีทุกกลุ่มอาชีพนิยมดูโทรทัศน์ทุกวัน 67.5% โดยเฉพาะ ข้าราชการสตรีนิยมดูโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์วันสูงกว่าสตรีอาชีพอื่น ๆ ในทางตรงข้าม สตรีอาชีพช่างฝีมืออ่านหนังสือพิมพ์รายวันน้อยที่สุด และอ่านในลักษณะนาน ๆ ครั้ง ส่วนความนิยม ต่อลักษณะเนื้อหาสื่อมวลชน สตรีทั้ง 4 กลุ่มอาชีพ นิยมอ่านหนังสือพิมพ์รายวันปะชานิยมสูงมาก (81%) สตรีที่ประกอบอาชีพช่างฝีมือเป็นกลุ่มอาชีพที่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ปะชานิยมมากที่สุด และไม่อ่านหนังสือพิมพ์คุณภาพเลย ในทางตรงข้ามข้าราชการสตรีนิยมอ่านหนังสือพิมพ์คุณภาพมากที่สุด และเป็นกลุ่มอาชีพที่อ่านหนังสือพิมพ์ปะชานิยมน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการรับสื่อมวลชนสรุปได้ว่า สตรีอาชีพต่างกัน จะเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างกันคือ ข้าราชการสตรีเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนสูงกว่าสตรีที่ประกอบอาชีพอื่น โดยเฉพาะความบ่อยครั้งในการเปิดรับหนังสือพิมพ์รายวันรวมทั้งประเภทหนังสือพิมพ์รายวันที่นิยมอ่านมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยการสื่อสารกับความทันสมัยของสตรีกลุ่มตัวอย่างใน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับค่านิยม และทัศนคติสมัยใหม่

สรุปได้ว่าสตรีที่เปิดรับสื่อมวลชนสูง โดยเฉพาะประเภทสื่อสิ่งพิมพ์คือ นิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวันที่เป็นข่าวหนัก ซึ่งเป็นสตรีที่มีการศึกษาสูงจะไม่เห็นด้วยกับกิจกรรมการประกวด

นางงาม หรือกล่าวได้ว่าสตรีปัญญาชนจะไม่สนับสนุนกิจกรรมซึ่งไม่สร้างสรรค์สติปัญญาความสามารถของสตรีด้วยกันเอง นั่นคือ กิจกรรมที่เน้นการให้คุณค่าความสวยงามเป็นหลัก

แต่มีข้อจำกัดว่าส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดของหนังสือพิมพ์รายวันจะนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับสตรีเฉพาะหน้าสตรีเท่านั้น

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการสื่อสารกับค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ สรุปได้ว่า ปัจจัยการสื่อสารเป็นปัจจัยกลางหรือสื่อกลางในการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับค่านิยมและทัศนคติให้สตรี เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติของสตรีให้เป็นสมัยใหม่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทางเลือกนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชน ซึ่งมีหน้าที่ในการให้ข่าวสารให้ความรู้ และให้การเรียนรู้ทางสังคมแก่สตรี เพื่อนำสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม การเมืองการปกครองมากขึ้น

สรุปผลการวิจัยความทันสมัยของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ความทันสมัยที่ผู้วิจัยสนใจการศึกษาในครั้งนี้เป็นความทันสมัยระดับบุคคล (Individual Modernity) ซึ่งเป็นคุณลักษณะทางจิตวิทยา ที่บุคคลซึ่งอยู่ในสังคมเมืองแจ่ม เช่นเขตเทศบาลนครเชียงใหม่พึงมี

จากการวิเคราะห์ผลทราบว่า

1. อาชีพได้เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมและทัศนคติใหม่แต่อย่างใด ตัวแปรหลักที่สำคัญคือ ตัวแปรการศึกษา ซึ่งส่งผลถึงสตรีที่ใช้วิชาชีพนี้คือ ข้าราชการสตรี ตัวแปรการศึกษาเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ได้ดีที่สุด ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ผลตรงกับการศึกษาของ Inkeles

2. เช่นเดียวกับสตรีที่มีการศึกษาสูง มีแนวโน้มค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่สูง คือ สตรีที่มีการศึกษาสูงเป็นผู้ที่ทัศนคติและค่านิยมเป็นเสรีนิยม คือตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพในการเลือกคู่ครองด้วยตนเอง และแสดงออกถึงความต้องการความเสมอภาคเท่าเทียมกันระหว่างสามีและภรรยาต่อความรับผิดชอบในครอบครัว (ดูรายละเอียดภาคผนวก ก)

3. การเมือง การปกครองทั้งในระดับชุมชนและระดับประเทศ ผลการวิจัยค่อนข้างได้พบปัญหาทางสังคม การเมือง ที่นำมาศึกษาถึง ค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ของสตรีกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ตัวแปรการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงแนวคิดเสรีนิยมเพราะว่าสตรีที่มีการศึกษาสูง (สูงกว่าปริญญาตรี) แสดงออกถึงการยอมรับแนวคิดใหม่ สิ่งใหม่ทางสังคมสูง

กว่าสตรีที่มีการศึกษาค่ำ อย่างเช่น ยอมรับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองของสตรี ทั้งระดับชุมชน และระดับประเทศและแสดงออกถึงความเห็นที่เป็นเสรีนิยมต่อปัญหาสังคม เช่น การเรียกร้องสิทธิสตรี (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ก)

ผลจากการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการสื่อสารกับ ค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ของสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้ตระหนักว่า ความเป็นอยู่ที่ประชากรสตรียังคงประสบปัญหาเรื่องเศรษฐกิจปัญหาเรื่องสิทธิสตรี ก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่ในอุดมคติ ที่เป็นนามธรรม ซึ่งสตรีสามัญชนทั่วไป ยังไม่สามารถเข้าถึงปัญหาได้ อาจกล่าวได้ว่าสิทธิสตรี เป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มของสตรีที่มีการศึกษาสูงเท่านั้น นั่นก็คือปัญญาชนสตรี

ฉะนั้นการแก้ไขปัญหาเรื่องเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานของสตรี จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและเร่งด่วนก่อนปัญหาใดๆ

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ น่าจะได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสตรีในเขตเทศบาลกับสตรีนอกเขตเทศบาล และถ้าหากสามารถเป็นไปได้ควรจะศึกษาเฉพาะสตรีที่เป็นชาวเชียงใหม่หรือสตรีภาคเหนือโดยกำเนิด มีขั้วสตรีที่ย้ายถิ่นมาจากจังหวัดอื่น จะได้ทราบว่าปัจจัยหลักอะไรที่มีผลต่อค่านิยม และทัศนคติสมัยใหม่ของสตรีในเขตเทศบาลเชียงใหม่
2. ความมีการศึกษา ค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ในลักษณะเดียวกันนี้กับสตรีในเขต เมืองอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาว่าสภาพความเป็นเมืองที่แตกต่างกันจะมีผลให้ค่านิยม และทัศนคติสมัยใหม่ของสตรีมีความแตกต่างกันมากน้อยอย่างไร
3. ความมีการศึกษาค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ในลักษณะเดียวกันนี้กับบุรุษ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่าระหว่างสตรีและบุรุษนั้น มีค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ในเรื่องเดียวกันนี้ เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร
4. ความมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎี และแนวคิดความทันสมัยเกี่ยวกับค่านิยมและทัศนคติสมัยใหม่ไปใช้วัดกับสตรีในทุกภูมิภาคของประเทศ เพื่อทดสอบว่าลักษณะสมัยใหม่ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่จริงในสังคม (Social Reality) มากน้อยเท่าไร และถ้าหากว่าสามารถนำทฤษฎีแนวคิดความทันสมัยไปประยุกต์ใช้ได้จริง ก็จะช่วยประโยชน์แก่วิชาการด้านการสื่อสารมวลชน สังคมวิทยา มนุษยวิทยา และรัฐศาสตร์ การเมือง/การปกครองเป็นอย่างยิ่ง

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติของประเทศไทย ถึงแม้จะมีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ แต่ก็ไม่สามารถหากรอบประชากรสตรีในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงทางสังคมปัจจุบันได้ ดังที่ทราบกันแล้วว่าจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองท่องเที่ยวที่สวยงามและน่าอยู่อาศัย จึงมีการอพยพเคลื่อนย้ายประชากรตลอดเวลา และถ้าจะนำการสำรวจสำมะโนประชากรและการเคหะของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2523 มาเป็นกรอบอ้างอิง ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ก็ไม่เหมาะสม เนื่องจากในช่วงเวลา 6-7 ปี มีประชากรย้ายถิ่นเข้ามาอาศัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จำนวนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างสตรีด้วยวิธีจำเพาะเจาะจง

2. ประชากรสตรีบางส่วนเฉพาะสตรีที่เป็นเจ้าของกิจการค้าไม่เข้าใจ และเห็นถึงความสำคัญของการวิจัย จึงไม่เต็มใจที่จะให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะคำถามที่เกี่ยวกับรายได้ เจ้าของกิจการค้าส่วนใหญ่ไม่เต็มใจเปิดเผยรายได้ที่แท้จริง หรือบอกรายได้ไม่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะเกรงว่าตัวเลขรายได้จะเป็นหลักฐานในการคำนวณภาษีการค้า แม้ผู้วิจัยจะได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วก็ตาม รายได้เจ้าของกิจการค้าจึงอาศัยการประเมินจากทำเลที่ตั้งร้านค้า สินค้าที่จำหน่าย จำนวนลูกค้าที่เข้าออกร้าน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยต้องใช้ความพยายาม ความอดทน ตลอดจนความสัมพันธ์ส่วนตัวในการที่จะให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ต้องการ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความสัมพันธ์ส่วนบุคคลนี้เป็นคุณลักษณะนิสัยพื้นฐานของสังคมไทย

3. แบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์ค่อนข้างยาว มีเนื้อหาหนัก โดยทั่วไปใช้เวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 30-40 นาที ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสตรีกลุ่มตัวอย่าง คือ ถ้าเป็นสตรีที่มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ คือจบชั้นประถม จะเข้าใจแบบสอบถามได้ยากกว่าสตรีในกลุ่มอื่น ยิ่งคำถามในส่วนที่ 3-4 ซึ่งต้องแสดงความคิดเห็นส่วนบุคคล สตรีกลุ่มนี้ไม่เคยชินกับการแสดงความคิดเห็น จึงเป็นการทำหายอย่างหนึ่ง ในความพยายามจะให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการ

4. สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการวิจัยทุกประเภทคือ งบประมาณการวิจัย และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นงานวิจัยที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก โดยเฉพาะการวิจัยที่ใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้ช่วยวิจัยและเงินทุนเป็นค่าตอบแทน ผู้ช่วยวิจัยจำนวนหนึ่ง ผู้วิจัยมีงบประมาณการวิจัยจำกัด แม้ว่าโครงเสนอการวิจัย เรื่อง "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการถือสวาท กับการพัฒนาค่านิยม และทัศนคติสมัยใหม่ของสตรีใน

เขตเทศบาลนครเชียงใหม่" ของผู้วิจัยจะได้รับ "ทุนวิจัยสตรีศึกษา" จากสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย และมูลนิธิฟอร์ด จำนวน 15,000.- บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) ซึ่งช่วยแบ่งเบาภาระทางการเงินส่วนหนึ่งลงได้

5. ในระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานผลการวิจัยพบว่าตัวแปรการสื่อสารระหว่างบุคคล และตัวแปรการติดต่อกับสังคมภายนอก มิได้มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ตัวแปรทั้งสองผันแปรตามลักษณะอาชีพ และความเป็นเมือง กล่าวคือโดยลักษณะของอาชีพ สตรีอาชีพพนักงานบริการฯ ย่อมมีโอกาสที่จะพบปะพูดคุยกับชาวต่างประเทศ และแขกผู้มารับบริการมากกว่าสตรีอาชีพอื่น ๆ ส่วนตัวแปรการติดต่อกับสังคมภายนอกเมื่อพิจารณาสภาพความเป็นจริงทางสังคมของเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งมีความเป็นเมืองสูงอยู่แล้ว ประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่นสมบูรณ์ด้วยสิ่งสาธารณูปโภค บ้านเมืองสวยงาม มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในฐานะ เมืองท่องเที่ยวการติดต่อคมนาคมกับสังคมภายนอกจึงมีอยู่อย่างสม่ำเสมอมิได้ขาดระยะ

ฉะนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงมิได้นำตัวแปรทั้งสอง คือตัวแปรการติดต่อกับสื่อสารระหว่างบุคคล และตัวแปรการติดต่อกับสังคมภายนอก มาร่วมวิเคราะห์ในฐานะตัวแปรแทรก